

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ «ОБЛІК І ФІНАНСИ»
ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
(РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

**ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ
В ДЕРЖАВНОМУ, МУНІЦИПАЛЬНОМУ
ТА КОРПОРАТИВНОМУ СЕКТОРАХ**

*Матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції
(28 грудня 2020 р., м. Київ)*

Посвідчення УкрІНТЕІ № 720 від 25 листопада 2020 року

Київ
ТОВ «ВІПО»
2020

УДК 005.332.2:330

Т 11

Матеріали публікуються в авторській редакції

Рекомендовано до друку Редакційною колегією
журналу «Облік і фінанси» (протокол № 8 від 29.12.2020 р.)

Т 11 **Теорія та практика управління в державному, муніципальному та корпоративному секторах:** матеріали ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (28 грудня 2020 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. С. Остапчук. К.: ТОВ «ВІПО», 2020. 140 с.

Вміщені у збірнику доповіді торкаються теоретичних і практичних аспектів управління в державному, муніципальному та корпоративному секторах. Зокрема, серед об'єктів наукових досліджень: механізми та методи стратегічного управління, інтегрована звітність, облік людського капіталу, цінова політика, екологічна відповідальність, управління фінансовими ризиками, Google-технології, цифровізація, кадрова політика та інші.

Видання призначене для науковців, практиків, викладачів, аспірантів і студентів економічних спеціальностей, а також для широкого кола читачів, які цікавляться розвитком економічної науки.

Т 11 **Теория и практика управления в государственном, муниципальном и корпоративном секторах:** материалы ІІ Междунар. науч.-практ. конф. (28 декабря 2020 г.; г. Киев) / Отв. за вып. С. Остапчук. К.: ООО «ВИПО», 2020. 140 с.

Содержащиеся в сборнике доклады касаются теоретических и практических аспектов управления в государственном, муниципальном и корпоративном секторах. В частности, среди объектов научных исследований: механизмы и методы стратегического управления, интегрированная отчетность, учет человеческого капитала, ценовая политика, экологическая ответственность, управление финансовыми рисками, Google-технологии, цифровизация, кадровая политика и другие.

Издание предназначено для научных работников, практиков, преподавателей, аспирантов и студентов экономических специальностей, а также для широкого круга читателей, интересующихся развитием экономической науки.

УДК 005.332.2:330

© Журнал «Облік і фінанси», 2020
© Автори, 2020

Секція II. Обліково-аналітичне забезпечення прийняття антикризових рішень

<i>Аверкин Я.Ф.</i> Значення центів відповідальності на підприємствах пивоварної промисловості при прийнятті антикризових управлінських рішень	59
<i>Глухова В.І., Скабенко Я.О.</i> Нематеріальні активи у складі необоротних активів підприємства	63
<i>Глухова В.І., Чорноволюк О.М., Опанасенко М.А.</i> Використання інформації фінансової звітності для стратегічних управлінських рішень	65
<i>Канцедал Н.А.</i> Інституційна роль бухгалтерського обліку у трансформаційних процесах цифрової економіки	68
<i>Коломієць В.М., Золкіна О.В.</i> Запровадження облікової системи людського капіталу	72
<i>Пономаренко О.Г.</i> Облікове забезпечення операцій з об'єктами штучної біології	75
<i>Сторожук Т.М.</i> Обліково-аналітичне забезпечення прийняття рішень щодо діяльності групи в умовах кризових явищ	78
<i>Царук Н.Г.</i> Розвиток технологій бухгалтерського обліку як складова конкурентоздатності бізнесу	81
<i>Шевчук Н.С.</i> Інтегрована звітність – нова модель корпоративної звітності	84

Секція III. Фінансові механізми підтримки малого і середнього бізнесу

<i>Білецька Н.В., Мазур Г.О., Мазур О.В.</i> Формування ефективної цінової політики як засобу моніторингу доходів торговельних підприємств	87
<i>Глухова В.І., Гусєва А.М.</i> Екологічна відповідальність підприємств з переробки відходів та її аналітичне забезпечення	91
<i>Глухова В.І., Філоненко С.В.</i> Фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємств та установ наукового сектора	93
<i>Кіндратів Р.Б., Кіндратів Е.О.</i> Організація фінансового забезпечення розвитку територіальних громад	96
<i>Неміш Ю.В.</i> Перспективні напрями вирішенні питань пов'язаних з фінансовими ризиками	98
<i>Олешко А.А., Рубанович О.Ю.</i> Доступність кредитування бізнесу як рушій стабілізації діяльності підприємств малого та середнього бізнесу	101
<i>Реверчук С.К., Дубик О.І.</i> Особливості управління малим і середнім банківським бізнесом в Італії, Канаді, Японії та Україні	103

6. Чебан Т., Яценко В. Організаційні аспекти побудови бухгалтерії стратегічного типу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2004. № 12. С.31-36.
7. Слободяник Ю. Б. Сиротенко Н. А. Підготовка, подання та аудит фінансової звітності: траєкторія змін. *Облік і фінанси*. 2018. № 1 (79). С. 72-79.

КАНЦЕДАЛ Н.А., к.е.н., доцент,
професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Полтавська державна аграрна академія

ІНСТИТУЦІЙНА РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Фундаментальною ознакою нового типу суспільства є цифрова економіка, основним ресурсом якої є інформаційні дані, що генеруються у цифровому середовищі.

Цифровий сектор економіки базується на інноваційних технологіях. З точки зору бізнесу, зазначає Руденко М. В., цифровізація – це механізм зміни загальної бізнес-моделі ведення підприємництва з метою оволодіння конкурентними перевагами, створення додаткової вартості та підвищення ефективності існуючих бізнес процесів [3, с.63]. Відповідно, в трансформаційних процесах цифрової економіки об'єктами спостереження, що потребують додаткової уваги з позицій обліку, контролю та управління є інноваційна та інвестиційна діяльність.

В основі управлінських цінностей цифрової економіки є не лише революційне впровадження інновацій для нарощування обсягів виробництва, а й інтеграція технологій із обліково-інформаційними системами, що дозволяють визначати реальні параметри господарських операцій та оцінювати їх наслідки як локально, так і у глобальних масштабах. Зауважимо: цей напрямок є пріоритетним у розвитку нової соціально-економічної та культурної стратегії «Суспільство 5.0», згідно якої фізичний та кіберпростір стають єдиним цілим задля вирішення проблем соціального характеру та забезпечення стійкого економічного зростання.

В ході ретроспективного аналізу розвитку стратегії «Суспільство 5.0» виявлено наступне:

1) «Суспільство 1.0» та «Суспільство 2.0» були суто аграрними, оскільки основним результатом праці та предметом обміну на цьому етапі була продукція сільськогосподарського виробництва;

2) «Суспільство 3.0» пов'язане із входженням людства в еру промислового виробництва;

3) «Індустрія 4.0» – період «інформаційного суспільства», що характеризується стрімким розвитком промисловості та виробничим сектором економіки, в основу якого ставиться загальна комп'ютеризація, розробка і впровадження нових технологій;

4) «Суспільство 5.0» є наступним щаблем економічної революції, в основі якої – технології Інтернету речей (Internet of Things), великих даних (Big Data), штучного інтелекту (Artificial intelligence), робототехніки (Robotertechnik) та доповненої реальності (Augmented reality) [4].

Слід відмітити: розуміння поняття стратегії «Суспільство 5.0» як суто інформаційної є базовим і в жодному разі не нівелює процеси сільськогосподарського виробництва та промисловості. Це такий тип суспільства, в якому виробництво та продаж ретельно впорядковуються за допомогою високотехнологічних розробок, що забезпечують високий ступінь злиття між кіберпростором та фізичним простором з метою створення «надрозумного суспільства» [6, с. 131-132].

Згідно концепції «Суспільство 5.0» в основі трансформації бізнес-моделей є використання інноваційних технологій систематизації інформації, які б забезпечували багатоканальний зв'язок між суб'єктами для визначення показників продуктивності діяльності фірм, ефективності інновацій та інвестицій у бізнес [5, с. 735].

Трендовий характер цифрової економіки став підґрунтям підвищення значимості поняття «інформаційні дані», що у сучасних умовах розглядається як новий вид ресурсу, що є одним із ключових факторів успішної економічної діяльності [2, с. 41].

У працях, присвячених проблемам розвитку цифрової економіки науковці оперують поняттями «інформаційне середовище», «цифровий потенціал», «цифрові технології», «інтернет речей», «програмно-технічні засоби», «інноваційні технології», «телекомунікаційні пристрої», «електронна промисловість» та ін. Використання цієї категоріальної бази дозволяє підкреслити актуальність даного напрямку дослідження, окреслити проблему та напрями її вирішення лише певною мірою. Так, наприклад, при розкритті поняття «інформаційне середовище» має місце його отождолення із «сукупністю програмно-технічних засобів, призначених для обробки даних, управління технологічними процесами, які вписані в своєрідний організаційно управлінський контур, покликаний виробляти і здійснювати на практиці конкретні рішення в тій чи іншій області життєдіяльності фірми» [2, с. 41]. При такому підході значення інформації плавно нівелюється, оскільки наявність власне засобів, здатних генерувати інформаційні потоки, ніколи не дасть очікуваного ефекту, а тому ланцюг «цифровий простір – інформаційне середовище – програмно технічні засоби» потребує суттєвого доповнення в частині використання науково обґрунтованих методів обліку й систематизації даних.

Цифрова економіка породжує нові негативні ефекти, що мають інформаційну природу. Зокрема: зростає число моделей поведінки, що ґрунтуються на даних, які не відповідають якісним вимогам повноти, достовірності та актуальності; зростають випадки зловживання у використанні інформації про конкурентів, ринки і технології; збільшується число економічних злочинів в кіберпросторі, внаслідок чого окремі суб'єкти зазнають втрат, невідомих для традиційної економіки.

Тож, каталізатором виникнення нових об'єктів облікового спостереження слід вважати інституційні трансформації, що відбуваються на фоні глобалізаційних процесів, інноваційного розвитку та інших суспільних перетворень, прогнозованих та непередбачених суспільних загроз [1, с. 55].

Оскільки головною метою діяльності економічного суб'єкта є одержання прибутку, в основі його цифрового інформаційного середовища завжди буде економічна інформація, що формується на підставі даних бухгалтерського обліку.

Стрімкий розвиток цифрових технологій спричиняє зміну економічних відносин, способів інституційної взаємодії економічних суб'єктів та як наслідок, виникнення нових моделей їхньої поведінки. За таких умов виникають нові ефекти цифрової економіки, у тому числі й негативні, пов'язані з використанням недостовірної (навмисно або ненавмисно викривленої інформації), господарським опортунізмом.

Стан сучасної світової та вітчизняної економіки, обтяжений наслідками впливу пандемії Covid-19, характеризується поширенням моделей опортуністичної поведінки господарюючих суб'єктів та ключових інститутів – гравців ринку, наділених реальною владою. Так, наприклад, в аграрній сфері спостерігається форсування процесів продажу землі, неконтрольоване використання земель сільськогосподарського призначення, неконтрольоване виробництво об'єктів синтетичної біології, генетично-модифікованих організмів, інтенсивна деградація природних екосистем та ін. Для визначення методологічної функції обліку у вирішенні зазначених інституційних проблем необхідно:

1) здійснити поглиблений аналіз спроможності інформаційних систем до агрегованого використання даних про сільськогосподарську діяльність та її новітні об'єкти;

2) виявити ланцюги відповідальності, способи інтерпретації та аналізу інформаційних потоків як на рівні сільськогосподарського суб'єкта так і на загальнодержавному рівні;

3) провести діагностику можливостей подолання «цифрового розриву» комунікативних зв'язків окремих систем, що генерують фінансову та нефінансову інформацію про сільськогосподарську діяльність.

Це сприятиме ідентифікації нових об'єктів облікового спостереження й розробці мультидисциплінарних команд для комплексних мультиагентних систем нового типу, що відповідають критеріям «Суспільства 5.0».

Отже, в цифровому суспільстві одним із факторів ефективності економічної діяльності в цілому стає швидкість отримання та обробки суспільно значимих даних. Ця обставина має виражатися тим, щоб не тільки вміти обробити масив інформації, але і використовувати її з метою забезпечення екологічного виробництва зі зростаючою віддачею та за економії ресурсів.

Роль бухгалтерського обліку у вирішенні зазначених проблем полягає у впорядкованій систематизації інформації про нові об'єкти, а також вдосконаленні методики обліку інноваційної та інвестиційної діяльності й напрацюванні алгоритмів синхронізації облікових даних з мультиагентними

інформаційними системами вищого рівня, які включають Інтернет речей (Internet of Things), великі дані (Big Data), штучний інтелект (Artificial intelligence). Результатом такої синхронізації може бути уточнення завдань і ролі штучного інтелекту в діагностиці ризиків та реальних загроз, причин і наслідків спотворення об'єктивних даних щодо діяльності господарюючих суб'єктів.

Інституційна роль бухгалтерського обліку у глобальних інформаційних системах цифрової економіки полягає у визначенні та збереженні параметрів власної автономії, що досягається чітким дотриманням облікової методології та одночасно унеможливорює некоректну інтерпретацію інформації «вбудованими агентами» штучного інтелекту. Це сприятиме ефективній реалізації інноваційних ідей, напрацюванню комплексних інституційних управлінських рішень, у тому числі й антикризового характеру.

Список використаних джерел:

1. Канцедал Н. А. Інституційна природа виникнення нових об'єктів обліку. *Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 червня 2020 р).* / відп. ред. В.В. Чудовець. Вип. 12. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. С. 54-57. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8552>
2. Пугачевська К. Й., Пугачевська К. С. Цифровізація економіки як фактор підвищення конкурентоспроможності країни. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. Випуск 25. 2018. С. 39-45. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2018/13.pdf
3. Руденко М. В. Цифровізація економіки: нові можливості та перспективи. *Економіка та держава*. 2018. № 11. С. 61-65. DOI: 10.32702/2306-6806.2018.11.61
4. Суспільство 5.0 – новий етап глобалізації. *Matrix Divergent*. URL: <https://matrix-info.com/suspilstvo-5-0-novuj-etap-globalizatsiyi/>
5. Mihardjo L., Sasmoko S., Alamsyah F., Elidjen E. Boosting the firm transformation in industry 5.0: *Experience-agility innovation model*. *International Journal of Recent Technology and Engineering*. 2019. pp. 735-742. DOI:10.35940/ijrte.B1154.0982S919
6. Society 5.0. *Hitachi and The University of Tokyo Joint Research Laboratory*. Springer, Singapore. 2018. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-15-2989-4_9